

Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden med avsikt att minska trikinundersökningarna av svin

Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden med avsikt att minska trikinundersökningarna av svin

Introduktion

Med kontrollerade uppfödningförhållanden avses sådana kontrollerade uppfödningförhållanden, som definierats i stycke 2 i artikel 1 i kommissionens förordning (EG) nr 2075/2005 om särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött (*trikinförordningen*). Av bilaga IV till trikinförordningen framgår vilka krav som företagaren ska uppfylla för att en djurhållningsplats för svin officiellt ska kunna erkännas som en djurhållningsplats som tillämpar kontrollerade uppfödningförhållanden. Ett officiellt erkännande av de kontrollerade uppfödningförhållandena på en djurhållningsplats är en förutsättning för att trikinundersökningarna av svinen från djurhållningsplatsen ska kunna minskas eller slopas. Enligt 54 c § livsmedelslagen är Livsmedelssäkerhetsverket Evira (nedan Evira) den i trikinförordningen avsedda behöriga myndighet, som på ansökan erkänner djurhållningsplatsen. Evira är också den behöriga myndighet, som återkallar ett erkännande av en djurhållningsplats, om förutsättningarna för kontrollerade uppfödningförhållanden inte längre uppfylls.

I denna anvisning berättas vilka krav trikinförordningen ställer på kontrollerade uppfödningförhållanden och hur dessa krav enligt Eviras synpunkt i praktiken borde tolkas. Anvisningen är avsedd såväl för personer som gör utvärderings- och tillsynsbesök som för djurhållare.

I denna anvisning ingår såväl direkta citat ur lagstiftningen som tolkningar av hur lagstiftningen ska tillämpas. Direkta citat ur lagstiftningen har åtskilts med textutor (bilaga IV till trikinförordningen, styckena a-j). Till övriga delar är de framförda ställningstagandena till sin juridiska natur inte bindande för övriga myndigheter eller företagarna. I sista hand avgörs frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen av en domstol.

Det är frivilligt att ansöka om erkännande av kontrollerade uppfödningförhållanden. Att kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden uppfylls verifieras med ett avgiftsbelagt utvärderingsbesök på djurhållningsplatsen. Utvärderingen och det officiella erkännandet är specifika för djurhållningsplatsen (på en och samma gård kan finnas flera djurhållningsplatser). Enligt artikel 9 i trikinförordningen är företagaren skyldig att informera Evira om saken, om något av kraven som ställts på kontrollerade uppfödningförhållanden inte längre uppfylls för djurhållningsplatsens del.

Utöver enskilda djurhållningsplatser kan också grupper av djurhållningsplatser (s.k. delområde) ansöka om officiellt erkännande av kontrollerade uppfödningförhållanden. Gruppen ska påvisa att varje djurhållningsplats som hör till gruppen uppfyller kraven som ställts på kontrollerade uppfödningförhållanden.

Enheten för livsmedelshygien

Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden med avsikt att minska trikinundersökningarna av svin

Evira upprätthåller ett offentligt register över officiellt erkända djurhållningsplatser. Enskilda djurhållningsplatser som hör till ett fack införs också i registret efter att facket erkänts. En förteckning över gårdarna som tillämpar officiella uppfödningförhållanden publiceras också på Eviras webbplats. En sådan förteckning behöver publiceras så, att de övriga företagarna, slakterierna och besiktningsveterinärerna kan försäkra sig om att en djurhållningsplats har officiellt erkända kontrollerade uppfödningförhållanden.

Instruering och blanketter för ansökning om officiellt erkännande av en djurhållningsplats och annat material finner du på Eviras webbplats med sökordet "kontrollerade uppfödningförhållanden för svin".

1 Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden

1.1 Konstruktion och underhåll av byggnader

a) Livsmedelsföretagaren ska vidta samtliga praktiska försiktighetsåtgärder i fråga om konstruktion och underhåll av byggnaderna för att förhindra att gnagare, andra däggdjur och köttätande fåglar kommer in i byggnaderna där djuren hålls.

Kraven på konstruktionen och underhållet av byggnader gäller utöver svinstallsbyggnader också sådana foderlager, där andra foder än foder i täta behållare förvaras (se punkt 1.4 i anvisningen).

Byggnadernas omedelbara omgivning ska vara öppen. Rekommenderad bredd på det öppna området är två meter från byggnadens yttervägg. Det öppna området kan beläggas med till exempel grus eller asfalt. En ansad, permanent kort gräsmatta är också möjlig. I väggarnas omedelbara närhet får däremot inte finnas något sådant, som tjänar som gömställe för gnagare, såsom skyddande växtlighet.

Byggnadernas ytterväggar och golv- och takkonstruktioner ska vara fria från eventuella kryphål för gnagare. Exempel:

- Väggav trä är sådana, att gnagare inte kan komma in under ytterpanelen och därifrån vidare till byggnadens konstruktioner.
- I väggar klädda med korrugerad plåt hindras gnagare från att komma in i väggkonstruktionerna med till exempel ett nät mellan plåtens underkant och sockeln.
- I betongväggar ska silikonfogarna mellan elementen vara fria från öppningar.
- Om svinstallet är utrustat med ett torrgödselsystem, ska kanalen som leder till gödselstaden vara sådan, att gnagare inte kan utnyttja den som gånggrutt in i svinstallet.
- Friskluftkanaler ska vara försedda med ett nät som hindrar gnagare från att komma in i ventilationskanalerna. Det är skäl att förse också frånluftkanalerna med nät, om de är sådana, att gnagare kan utnyttja dem som gånggrutter.

Enheten för livsmedelshygien

Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden med avsikt att minska trikinundersökningarna av svin

Alla ytterdörrar och fönster som leder utomhus ska sluta sig tätt. Om dörrar hålls öppna till exempel under den varma årstiden, ska hela dörröppningen skyddas till exempel med ett nät så, att gnagare inte har möjlighet att komma in via dörröppningarna. Fönsteröppningarna skyddas på motsvarande sätt, om fönster hålls öppna. Annars hålls dörrar öppna endast den tid som är nödvändig för att gå in eller ut genom dörren, lasta svin, tömma torrströbädden eller något annat liknande.

Katter, hundar och andra däggdjur eller köttätande fåglar får inte ha möjlighet att komma in i samma utrymme som svinen. Katter och hundar som används för bekämpning av gnagare kan ändå röra sig i andra delar av byggnaden och i lagerlokaler, där de inte kommer i direkt kontakt med svinen. Med köttätande fåglar avses till exempel rovfåglar (såsom hökar och ugglor) och asätande fåglar (såsom kråkfåglar), men inte till exempel mesar, sparvar och svalor.

Det rekommenderas att onödiga saker, såsom byggavfall, gamla halmbalar eller annat liknande som kan tjäna som skyddsplats för gnagare, inte förvaras i svinstallets närmaste omgivning.

1.2 Program för skadedjursbekämpning

b) Livsmedelsföretagaren ska genomföra ett program för skadedjursbekämpning, särskilt av gnagare, för att effektivt förebygga infektion hos svinen. Livsmedelsföretagaren ska dokumentera programmet i överensstämmelse med den behöriga myndighetens krav.

Programmet för skadedjursbekämpning ska omfatta såväl utrymmena som används som djurhållningsplats för svin som utrymmena som används för förvaring av foder. Bekämpningsprogrammet utsträcks vid behov också till andra objekt i närmiljön som kan erbjuda skydd och näring åt gnagare.

Att programmet för skadedjursbekämpning är tillräckligt utvärderas genom granskning av slutresultatet av programmet: bekämpningsåtgärderna och byggandet och underhållet av byggnaderna är tillräckliga då de förhindrar att gnagare förekommer i svinstallet. I svinstallet får inte synas tecken på att råttor förekommer. Om tecken på andra gnagare syns i svinstallet, vidtas nödvändiga åtgärder i avsikt att rätta till situationen.

Över bekämpningsprogrammet ska finnas en skriftlig beskrivning, av vilken åtminstone följande framgår:

- med vilka metoder bekämpningen genomförs (såsom giftbeten, fällor eller någon annan metod)
- namnen på och tillverkarna till produkterna (såsom gifter, avskräckare, markörer) som används vid bekämpning
- när bekämpningen utförs
- hur bekämpningsåtgärderna i praktiken vidtas (såsom betesboxarnas antal och placering, uppföljningen av konsumtionen av beten och utläggandet av nya beten)

- Om bekämpningen av skadedjur sköts av en utomstående företagare, ska också då av programmet framgå åtminstone namnet på företaget som svarar för bekämpningen och själva bekämpningen i huvuddrag

Observationer med tanke på eventuella tecken (spår, spillning etc.) som tyder på att gnagare förekommer görs kontinuerligt som en del av det dagliga arbetet. Företagaren gör också regelbundet (till exempel en gång i månaden eller vid behov oftare) grundligare observationsrundor och fäster då uppmärksamhet även vid sådana mindre synliga ställen, där tecken som gnagare lämnat efter sig kunde observeras. Om en utomstående instans gör uppföljningar på gården med tanke på observationer som hänför sig till förekomst av gnagare, kan den uppföljning som företagaren själv gör minskas i motsvarande grad.

Som en del av bekämpningen av skadedjur ska företagaren också se till att mellanlagringen av foder och hanteringen av avfall sker på korrekt sätt:

- Behållarna som fodret mellanlagras i och utrustningen som används för utdelning av fodret ska till sin konstruktion vara sådana att gnagare inte kan komma åt fodret.
- Öppnade fodersäckar ska slutas, placeras i en slutbar behållare eller placeras i ett tätt, slutbart utrymme. Endast nödvändig mängd säckar bör öppnas per gång. Tomma säckar ska förvaras i ett avfallskärl med lock eller i någon annan slutbar behållare.
- Avfall som gnagare kan få näring av ska förvaras i täta behållare med lock och behållarna ska tömmas regelbundet.

Företagaren ska föra bok över följande:

- vidtagna bekämpningsåtgärder
 - om man överenskommit om skadedjursbekämpning med en utomstående företagare, ska en av den utomstående företagaren förd bekämpningsbokföring, av vilken vidtagna bekämpningsåtgärder framgår, finnas tillgänglig
- utförandet av observationsrundor med tanke på observationer som hänför sig till förekomst av gnagare
- alla observationer av förekomst av gnagare, också döda gnanare

1.3 Fodret som används på gården

c) Livsmedelsföretagaren ska se till att allt foder kommer från anläggningar som producerar foder i enlighet med principerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 [\(1\)](#).

Allt foder ska anskaffas från företagare som registrerats på det sätt som avses i förordning (EG) nr 183/2005 om foderhygien. Om gården själv producerar foder, ska gården likaså vara registrerad. Undantag till detta är små (odlingsarealen högst 3 ha), lokala foderproducenter som levererar fodren direkt för användning på lokala

Enheten för livsmedelshygien

Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden med avsikt att minska trikinundersökningarna av svin

lantgårdar. Från sådana får företagare anskaffa foder, även om de inte registrerat sig på det sätt som avses i förordningen om foderhygien. Också då ska fodret ändå ha producerats i enlighet med kraven som ställts i förordningen om foderhygien.

Svingårdar ska föra foderbokföring över till gården köpta och på gården producerade foder. Av bokföringen ska framgå fodersäljarens/foderleverantörens namn och adress utgående från vilket det är möjligt att kontrollera att fodret anskaffats från en registrerad foderföretagare. Förteckningar över i Finland registrerade foderprimärproducenter och andra foderföretagare finner du på Eviras webbplats. Också i de andra EU-länderna finns motsvarande registrerings- och godkännandeförfaranden för foderföretagare som i Finland. För att kraven på foderbokföring ska uppfyllas räcker det med förvaring av köpkvittona, produktflödesbokföringen för ekologiska foder, bokföringen för enskilda skiften eller andra motsvarande verifikat, om de saker som krävs av foderbokföringen framgår av dem. Bokföringen över fodren ska förvaras i 5 års tid.

1.4 Lagringen av fodren

d) Foder som är avsett för arter som är mottagliga för trikiner ska lagras i stängda silor eller andra behållare där gnagare inte kan ta sig in. Allt annat foder ska värmebehandlas eller produceras och lagras i överensstämmelse med den behöriga myndighetens krav.

Foder i lösvikt förvaras i slutna, täta behållare, som gnagare inte kan ta sig in i. Frånluftsröret i silor får vara öppet, om det i närheten av röret inte finns konstruktioner längs vilka gnagare har möjlighet att komma fram till mynningen på röret. Eventuella foderrester avlägsnas från omgivningen kring behållare, foderlager och svinstallsbyggnaden.

Fodren i säck lagras inomhus eller i lager som uppfyller kraven som ställs i punkterna 1.1 och 1.2.

Kraven som ställs på lagringen av fodren gäller också foder som är avsedda för andra djur än svin och som förvaras i svinstallet, i foderlagret eller i dessas närmiljö.

1.5 Hanteringen av döda djur

e) Livsmedelsföretagaren ska se till att döda djur samlas in, identifieras och transporteras utan onödigt dröjsmål i enlighet med artiklarna 21 och 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 [\(2\)](#) och med bilaga VIII till kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 [\(3\)](#).

Döda svin avlägsnas utan dröjsmål från de övriga svinen. Kadaver förvaras innan de transporteras bort från gården i täta och slutna behållare så, att gnagare inte har möjlighet att komma åt kadavren.

Om djurhållningsplatsen ligger inom uppsamlingsområdet, ska kadavren levereras till en sådan hanteringsanläggning, som avses i förordningen om biprodukter. I avlägsna områden kan kadavren också bortskaffas genom nedgrävning, om kraven som ställs på nedgrävning följs. Ett alternativ till dessa bortskaffningssätt är förbränning av kadavren i en förbränningsanläggning på gården. Svinkadaver kan också användas för åtelutfodring.

Enheten för livsmedelshygien

Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden med avsikt att minska trikinundersökningarna av svin

Transport av biprodukter ska åtföljas av ett handelsdokument, av vilket producenten bevarar en kopia hos sig. Över leverans av kadaver till en hanteringsanläggning, över nedgravning av kadaver, förbränning av kadaver och användning av kadaver för åtelutfodring ska föras bok. Bokföringen ska förvaras i två år och den ska kunna granskas på begäran.

1.6 Hur en soptipp som ligger nära djurhållningsplatsen beaktas

f) Om det ligger en soptipp i närheten av anläggningen ska livsmedelsföretagaren underrätta den behöriga myndigheten om detta. Den behöriga myndigheten ska därefter bedöma de risker som detta medför och avgöra om ett erkännande kan utfärdas om att anläggningen tillämpar

Om det närmare än tre kilometer från svinstallet ligger en soptipp som är i användning eller som nyligen lagts ned, överväger Evira från fall till fall om djurhållningsplatsen kan erkännas som en djurhållningsplats som tillämpar kontrollerade uppfödningförhållanden. Vid bedömning beaktas utöver avståndet också omständigheterna, såsom terrängen, växtligheten, den bebyggda miljön och vattendragen och eventuell information erhållen från de lokala myndigheterna.

1.7 Svinen som införs till djurhållningsplatsen och märkningen av svinen

- g) Livsmedelsföretagaren ska se till att både smågrisar som kommer till anläggningen utifrån och inköpta svin är födda och uppfödda under kontrollerade uppfödningförhållanden.
- h) Livsmedelsföretagaren ska se till att svin är identifierbara så att varje djur kan spåras tillbaka till anläggningen.
- i) Livsmedelsföretagaren får införa nya djur till anläggningen endast om de kommer från anläggningar som också har officiellt erkänts tillämpa kontrollerade uppfödningförhållanden.

Till djurhållningsplatsen införs svin endast från sådana djurhållningsplatser, som officiellt erkänts uppfylla kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden. Kravet gäller svin i alla åldrar (såsom grisar, slaktsvin, avelssvin). Företagaren ska innan de nya svinen anländer försäkra sig om att svinen kommer från en sådan djurhållningsplats. Vid behov kan saken säkerställas med hjälp av det register som Evira för (inhemska svin). Det är skäl att beakta att en och samma djurhållare kan ha flera djurhållningsplatser så, att endast en del av djurhållningsplatserna har officiellt erkända kontrollerade uppfödningförhållanden.

Företagaren ska föra en förteckning över djuren som tagits emot på djurhållningsplatsen och han ska ha tillgänglig information om det, varifrån vart och ett svin på djurhållningsplatsen kommit dit. Under transporten hålls svinen som härstammar från kontrollerade uppfödningförhållanden åtskilda från de övriga svinen så, att det inte föreligger någon risk att djuren blandas med varandra.

Innan svin förs bort från sin djurhållningsplats, ska de märkas så, att de kan förknippas med denna djurhållningsplats. Märkningen kan vara till exempel ett öronmärke eller en tatuering, av vilket eller vilken djurhållarens märkningssignum framgår. Om samma djurhållare har flera djurhållningsplatser, måste svinen dessutom ha en tilläggsmärkning som anger djurhållningsplatsen.

Enheten för livsmedelshygien

Krav på kontrollerade uppfödningförhållanden med avsikt att minska trikinundersökningarna av svin

1.8 Svinen hålls inomhus

j) Inga djur får vistas utomhus om inte livsmedelsföretagaren på grundval av en riskanalys kan bevisa för den behöriga myndigheten att tidsperioden, platsen och förhållandena utomhus inte medför någon risk för att anläggningarna ska infekteras med trikiner.

Svinen har inte möjlighet att ta sig utomhus och på djurhållningsplatsen får inte heller finnas sådana svin, som tidigare under sitt liv vistats utomhus. Det är praktiskt taget inte möjligt att ordna utomhusrastning så, att gnagare inte har möjlighet att ta sig in på svinens rastningsområde utomhus.

Om svin lastas för transport eller annars förflyttas så, att svinet temporärt rör sig utomhus, ska svinet röra sig kontrollerat längs en sådan öppen gånggrutt, längs vilken det inte finns några gömställen för gnagare.

